

TECHNISCH VADEMECUM HEESTERS IS UIT

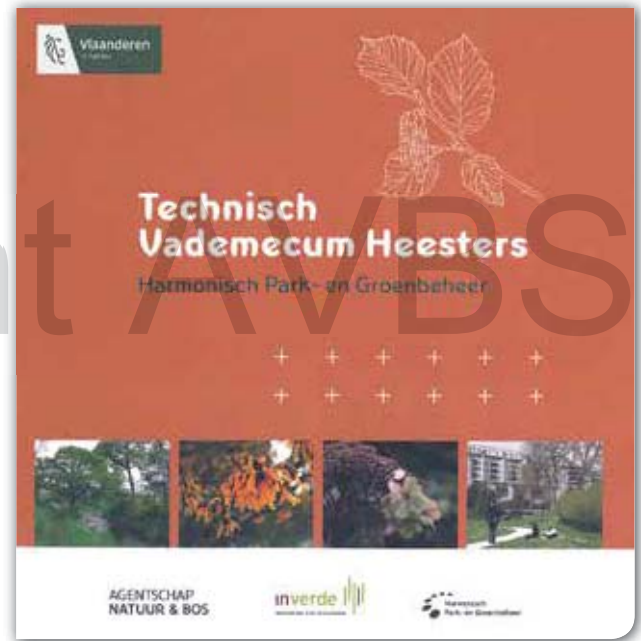
Het Technisch vademecum Heesters maakt deel uit van een reeks vademecums die het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) ontwikkelt ter ondersteuning van groenbeheerders en -ontwerpers. Dit vademecum is het laatste in de rij van begroeiingen en vult in wat tussen de kruidachtigen en de bomen valt. Alle vademecums kaderen binnen de beheersvisie Harmonisch Park- en Groenbeheer. Het vademecum werd tijdens een studiedag in Beveren voorgesteld.

Ecologische meerwaarde in Vlaanderen

ANB, het Agentschap voor Natuur en Bos, is actief van het stadscentrum tot het buitengebied. Groen moet een ecologische meerwaarde bieden en daarbij multifunctioneel zijn, zegt het Agentschap dat met zijn ANB.2 een nieuwe functionelere structuur op poten heeft gezet om de visie op natuur in Vlaanderen vorm te geven. ANB wil hierbij optreden als 'matchmaker' om de natuur dichterbij de stad te brengen. Hiervoor heeft het Agentschap een aantal actiepunten op het getouw gezet. Eén daarvan is 'Natuur in je buurt' waarbij ernaar gestreefd wordt om lege locaties/pleintjes in de buurt op te vullen met groen. Ook wil het privaat groen in de stedelijke planningsprojecten gaan integreren.

Vademecum

Met het vademecum 'Heesters' wil het Agentschap voor Natuur en Bos ontwerpers en beheerders aanzetten om af te stappen van de klassieke toepassingen van heesters en wil hiervoor handvatten en mogelijkheden aanbieden. Het vademecum is opgebouwd in de logische volgorde van het onlosmakelijke trio 'ontwerp – aanleg – beheer' met vooral een klemtoon op het beplantingsontwerp. Dit ontwerp vertrekt vanuit een voorstudie om zo de randvoorwaarden en functies voor de begroeiing vast te leggen. Door vervolgens een geschikte groenvorm vast te leggen, kan samen met de eerste keuzes op vlak van aanleg en beheer de uiteindelijke plantenkeuze worden bepaald en het beplantingsont-

werp gefinaliseerd. Het vademecum legt ook de nodige verbanden met de vorige vademecums want binnen beplantingen worden bomen, kruidachtigen en heesters vaak met elkaar gecombineerd en zijn dus niet als dusdanig uit elkaar te trekken.

Het vademecum Heesters werd geschreven door Stefanie Delarue en Pieter Foré van Hogeschool Gent. Stefanie Delarue gaf een inkijk in de opbouw van het vademecum. De totstandkoming is niet altijd zo eenvoudig geweest, het werd eerder een hobbelig parcours waarbij niet steeds teruggerepen werd naar de traditionele heesters maar er ook ruimte was voor nieuwe zaken.

© W. De Geest

Goed nadenken van bij de start

Fouten die gemaakt worden bij ontwerpen kunnen te maken hebben met ontwerpkeuze, plantkeuze of beheerskeuze: denk aan het ontbreken van een kruidlaag, een verkeerd snoei-beheer, overheersing van bepaalde planten, enzovoort. Goed nadenken over het beplantingsontwerp is dan ook de basis. Hierbij is volgens de auteurs van het vademecum de esthetiek niet de belangrijkste basis om keuzes te maken, maar de aandacht voor esthetiek mag weliswaar niet uit het oog verloren worden. Eén bepaalde heester kan op verschillende manieren worden toegepast. Crataegus is daar een mooi voorbeeld van. Het kan als haag, als uitgegroeide of vormgegeven solitair of als losse plantenwal aangewend worden. Bij het ontwerp is ook de gelaagdheid een zeer belangrijk aandachtspunt. Er zijn wijkers en blijvers in beplantingen en bij de interpretatie en de correcte opvolging loopt het hier vaak fout: mogen vrijstandsvormen van heesters al of niet concurrentievormen worden?

In de beplantingen kan men kiezen voor de integrale beplantingsmethode met ruime afstanden en grote plantmaten tegenover het bosplantsoen met kleine afstanden en plantmaten. Maar hier-tussen in ligt een grote grijze zone. Het is steeds een keuze maken tussen de groei-eigenschappen en een beheer dat haalbaar is en blijft. Belangrijk hierbij is om de nood aan snoei te minimaliseren.

Groen essentieel onderdeel van de buitenruimte

In de praktijk wordt nog veel gezondigd tegen belangrijke regels voor een esthetisch en functioneel groen. "Groen kan niet zomaar als invulling dienen", stelt Geertje Coremans, gewezen tuinont-

werpster met een heel gedegen kijk op het gebruik van planten: "Groen geeft kleur en vorm aan de buitenruimte en het maakt dan ook essentieel deel uit van het ontwerp van de buitenruimte". Een gedegen plantenkennis biedt bij het ontwerp een grote voorsprong. Vooreerst moet je weten tot wat planten kunnen bijdragen in de creatie: punten, lijnen of vlakken. Cultivars kunnen veel van elkaar verschillen, zowel in habitus als in groeiwijze. Welke nuttige aspecten heeft een plant? Struiken met uitlopers zijn bijvoorbeeld aangewezen voor het vastleggen van taluds. Ken ook het concurrerend vermogen van planten; kies in groepsontwerpen voor planten die uit eenzelfde biotoop afkomstig zijn. Een solitair moet bijvoorbeeld een markant punt zijn in de open ruimte maar hier telt de verhouding tot de buitenruimte evenzeer. Een solitair naast een hoog gebouw moet in hoogte en breedte

in verhouding zijn met dit gebouw. Maar ook voor de kleine ruimte geldt evenzeer een overwogen ontwerp. Alles kan geminiaturiseerd worden, zegt Geertje Coremans. Ook op de kleinste ruimte kun je groenvormen creëren. Zij pleit dan ook voor een creatief en origineel gebruik van heesters in openbare en private domeinen zodat we kunnen komen tot minder arbeid maar meer beleevingswaarde. Dit kan de dalende trend in het gebruik van heesters een halt toeroepen, aldus de tuinontwerpster.

Lijvig naslagwerk

Het vademecum heesters is een lijvig naslagwerk geworden van maar liefst 420 pagina's waarin je alles leert over sierheesters en hun gebruik en stap voor stap wordt begeleid bij het ontwerp. Achteraan zijn er ook een aantal lijsten opgenomen waaronder een lijst met uitheemse heesters, bamboes en klimplanten waarvan geweten is dat ze zich invasief kunnen gedragen in Vlaanderen of buurlanden, een lijst van inheemse heesters en houtige klimplanten in Vlaanderen en lijsten van veel aangeplante of aangetroffen inheemse heesters en houtige klimplanten. Verder ook lijsten van heesters en klimplanten met hun voorkeur voor grondsoort of met hun specifieke eigenschappen. Het vademecum 'Heesters' kan je gratis downloaden via: www.inverde.be/natuur-in-je-buurt-beheerichtlijnen. ●

< Willy De Geest

© W. De Geest